

De Oberkirche in Arnstadt – een korte samenvatting van de geschiedenis

- tussen 1246 en 1250 oprichting van een klooster door de Franciscanen in Arnstadt en oprichting van een eerste kerk zonder toren en decoratie tot 1260 – onder de bouwers later Barfüßerkirche (blotevoetenkerk) genoemd; tot 1270 oprichting van een eerste laag kloostergebouw met kapittelzaal en waarschijnlijk houten kruisgang
- in een tweede bouwfase tot 1300 uitbreiding van de kerkbouw tot huidige grootte; voltooiing van de bouwwerkzaamheden pas in de 2de helft van de 14de eeuw; rond 1300 oprichting van het stenen clausuurgebouw met kruisgang en kruishof; verhoging van het clausuurgebouw in het 2de kwart van de 15de eeuw
- 1461 bouw van klokkentoren met spits, om rond 60 cm overhangende noordwand te ondersteunen
- 1498 stoffering met kunstzinnige laatgotische vleugelaltaar
- 1504 vertoefde Maarten Luther in het Franciscaanse klooster in Arnstadt
- 1533 Reformatie in Arnstadt
- 1538 opheffing van het Franciscaanse klooster; een jaar later valt de kerk in de handen van de stad en het kloosterterrein in de handen van graaf Günther XL.
- 1540 tot 1561 graaflijk opvoedingsgesticht in de voormalige kloostergebouwen
- daarna voorlopig als verblijf voor de weduwe Katharina, de echtgenote van de graaf; later tot 1578 oudedagsverblijf van Leo von Packmor, een overste van de graaf
- waarschijnlijk vanaf het midden van de 16de eeuw beginnende verbouwing in de Barfüßerkirche
- 1571 eerste overgeleverde protestantse kerkdienst; hoofdparochiekerk van de stad
- 1581 grote stadsbrand van Arnstadt; daardoor stelde Leo von Packmor het kloosterterrein voorlopig ter beschikking aan de stad ter vervanging van het verwoeste schoolgebouw; na zijn overlijden in 1583 gaf hij het terrein voor scholen en kerken vrij en doneerde 6.000 Meißnische Gulden o.a. ter bevordering van het onderwijs en de oprichting van een bibliotheek
- op z'n laatst na de grote stadsbrand wordt de Barfüßerkirche de hoofdkerk; voortzetting van de verbouwing die onder andere tot de inbouw van de zitplaats voor de weduwe geworden gravin op de plek van de toenmalige zitplaatsen voor de adel
- 1587 nieuwe klok van Melchior Mörinck (Erfurt) gegoten
- vanaf 1588 eerste aanschaffingen van boeken met geld van de stichting; tot het begin 17de eeuw goede ontwikkeling van de bibliotheek door talrijke donaties die uiteindelijk ten gevolge van de pest, inflatie, devaluatie en de Dertigjarige Oorlog verlamde
- vanaf 1579 tot 1589 verbouwingswerken aan de noordelijke kruisgang en de kloostergebouwen in verband met bestemmingsverandering tot schoolgebouw stadse en provinciale school van Arnstadt waarbij de ruimtes ontstonden die tot vandaag te zien zijn
- 1589 vervanging van de preekstoel uit de kloostertijd door een nieuwe preekstoel op basis van het Packmorsche legaat en door middelen van de burgerij
- nog eind van de 16de eeuw completering van de renaissance stoffering van de kerk, inbouw van de galerij met twee verdiepingen (waarschijnlijk tussen 1555 en 1570), van enkele grafzerken (Scheidewein 1580, Scheller 1581, Packmor 1583 en Kirchberger 1593) en van het vleugelaltaar die door de Nederlandse schilder Frans Floris al in 1554 gemaakt werd en ter herinnering aan Günter der Streitbare 1594 door zijn weduwe Katharina von Nassau aan de kerk geschonken werd
- 1609 omvangrijke renovatie van de kerk; verlenging van het kerkdak over de kruisgang
- waarschijnlijk in 1609 bouw van de zitplaatsen voor de vorsten

- 1611 vervanging van het orgel uit de kloostertijd, die in 1588 uitgebreid hersteld werd, door een nieuwe van Ezechiël Groitzscher (Eisleben)
- rijke nog steeds zichtbare vormgeving van de kerk door de kunstenaar Burchard Röhl uit Arnstadt: 1624 preekstoel nog in de stijl van het maniërisme; de preekstoel van 1589 werd naar de Liebfrauenkirche verplaatst; 1629 grafzerk voor de familie Güttich; 1639 doopvont; 1641 hoogaltaar met 33 figuren, 6 beelden en crucifix in de stijl van het vroege barok; het altaar van 1498 werd eveneens naar de Liebfrauenkirche verplaatst
- 1641 eerste bijzetting in de nieuw aangelegde Schwarzburgische grafkelder onder de kooruimte (gravin Anna)
- 1641 tot 1692 Heinrich Bach als organist van de Barfüßer- en de Liebfrauenkirche
- 1645 oprichting van de kleine zitplaats voor gravinnen
- vanaf de 2de helft van de 17de eeuw opbouw van de zitplaats voor de weduwe geworden gravin tot de zitplaatsen voor de adel en diens vergroting nog voor het einde van de 17de eeuw
- in de jaren na 1653 oprichting van een derde galerij boven de galerij aan de zuidwand
- vanaf 1671 lyceum voor meisjes in het voormalige kloostergebouw
- 1684 stichtingsbrief van graaf Anton Günther II, waardoor voor de kerkbibliotheek jaarlijkse inkomsten voor instandhouding en vergroting toegezegd werden – 2de bloeitijd van de kerkbibliotheek
- 1715 inbouw van galerij met vier verdiepingen aan de noordwand en vergroting van de galerij aan de zuidwand tot vier verdiepingen
- 1725 renovatie van het dak en de bouw van zolderramen
- 1728 tot 1739 Johann Ernst Bach organist in de Barfüßerkirche
- 1746 opzetting van een nieuwe barokke torenkap
- 1755 reorganisatie van de zitplaatsen en stoelen in het koor en verbouwing van de galerij aan de westwand in verband met het nieuwe orgel uit 1756 van Schmaltz (Arnstadt)
- vanaf de 18de eeuw invoering van de naam Oberkirche voor de Barfüßerkirche
- 1829 tot 1864 gymnasium en 1865 tot 1906 hogere school voor meisjes in het voormalig kloostergebouw
- 1900/1901 uitgebreide renovatie van de Oberkirche met verwijdering van vele zitplaatsen, oprichting van de grafstenen, inbreng van de betonnen bodem, nieuwe inkleuring
- 1902 nieuwe orgel met gebruik van de oude orgelkast door het bedrijf Sauer (Frankfurt Oder)
- 1911 teruggave van het kloostergebouw aan de parochie
- 1942 inlevering van de door Mörinck gegoten klok voor oorlogsdoelen; vervanging door de „Klengel“ uit de Liebfrauenkirche
- april 1945 grote schade van de Oberkirche en het gemeentehuis door de beschieting van Arnstadt door de Amerikanen
- na noodzakelijke renovatie waarbij ook de bovenste twee galerijen aan de zuidwand verwijderd werden; verder gebruik door de kerk vanaf 1947
- 1977 afsluiting van de kerk vanwege ernstige beschadigingen van het gebouw
- 1987 eerste grotere reparatiewerkzaamheden aan de dakstoel en vernieuwing van de dakbedekking in 1990
- 2007 oprichting van de vereniging Oberkirche Arnstadt e.V. ter opening van de kerk; ondersteuning van de saneringswerkzaamheden en culturele beleving van de kerk
- vanaf 2008 complexe saneringsfase met geleidelijk herstel van de stabiliteit van het gebouw en zijn meubels, kunsthistorisch onderzoek, behoud en restauratie van de kunstvoorwerpen, inkleuring in overeenstemming met de laatste bewerking van de kerk rond 1900, restauratie van de bibliotheek, herstel van de vloer
- 13.09.2020 herinwijding van de Oberkirche